

Vlaams
Parlement

vergadering **C258**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 12 juni 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de al twee jaar durende opsluiting van dr. Ahmadreza Djalali in Iran – 1831 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de gevolgen van de terugtrekking van de VS uit de Irandeal – 2053 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de economische impact voor Vlaanderen van het eenzijdig opzeggen door Amerikaans president Trump van het Joint Comprehensive Plan of Action – 2058 (2017-2018)	5
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over 'child protection programs' in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking – 2151 (2017-2018)	8
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de eerste Vlaamse archeologiedagen – 2113 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de evaluatie van de eerste archeologiedagen – 2153 (2017-2018)	10
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de initiatieven voor het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed – 2187 (2017-2018)	15
VRAAG OM UITLEG van Sabine de Bethune aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de 12e editie Europese Ontwikkelingsdagen – 2178 (2017-2018)	19

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de al twee jaar durende opsluiting van dr. Ahmadreza Djalali in Iran – 1831 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Voorzitter, collega's, minister-president, het is ondertussen al twee jaar geleden dat de Iraanse autoriteiten de VUB-gastdocent Ahmadreza Djalali arresteerden en gevangennamen in de Evingevangenis in Teheran wegens spionage. De situatie is er sindsdien enkel maar op verslechterd. In oktober vorig jaar sprak het Iraanse gerecht de doodstraf uit en ook na hoger beroep werd deze niet ongedaan gemaakt. Het doodvonnis kwam er na valse bekentenissen als gevolg van psychologische foltering.

Intussen is ook geweten dat dokter Djalali erg ziek is en niet de nodige medische bijstand krijgt. Het ziet ernaar uit dat de Iraanse autoriteiten bewust geen hulp bieden zodat de doodstraf niet meer moet worden uitgevoerd. Er kwam al zeer veel druk vanuit verschillende kringen, ook vanuit Vlaanderen, academisch en politiek, Europees, Zweeds, Belgisch en Iraans. En Zweden naturaliseerde Djalali al om de druk op de Iraanse overheid te verhogen.

In een brief dankt dokter Djalali voor alle steun die hij al mocht ontvangen. Hij vertelt dat hij 15 kilo vermagerde in zes maanden tijd en veel gezondheidsproblemen heeft, en dat hij geen verzorging krijgt. Hij stelt dat hij heel veel risico loopt om te sterven. Hij vraagt dan ook om te blijven strijden zodat de Iraanse autoriteiten het doodvonnis ongedaan zouden maken en hem na twee jaar eindelijk zouden vrijlaten.

Minister-president, u zou vrijdag 27 april opnieuw een onderhoud hebben gehad met de Iraanse ambassadeur. De Vlaamse universiteiten hebben ondertussen ook unaniem beslist om met onmiddellijke ingang alle vormen van academische samenwerking met Iraanse kennisinstellingen op te schorten.

Minister-president, wat is de laatste stand van zaken over de situatie van dokter Djalali?

Hoe verliep het gesprek met de Iraanse ambassadeur? Zijn daar concrete initiatieven uit voortgekomen?

Welke initiatieven zult u nog nemen op diplomatiek, economisch en politiek vlak? Welke initiatieven worden er eventueel ook op Belgisch en Europees vlak nog genomen om dokter Djalali zo snel mogelijk vrij te krijgen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, op 27 april heb ik inderdaad de ambassadeur opnieuw ontmoet. Ik heb opnieuw onze argumenten ontwikkeld, een principiële negatieve houding tegenover de doodstraf. Ik heb zeer sterk de nadruk gelegd op de medische situatie van dokter Djalali. Ik heb hem gevraagd wat de laatste stand van zaken is in de procedure. U weet dat er daarover nog altijd onduidelijkheid is. Komt er een herziening van de procedure of niet? Of zitten we in de fase dat alleen nog gratie kan zorgen voor soelaas? Hij kon geen enkel antwoord verstrekken. Hij kon op geen enkele vraag nieuwe elementen aanbrengen.

Hij heeft alleen beloofd dat hij mijn boodschap integraal zou bezorgen aan de Iraanse autoriteiten. Ik heb hem toen ook op de hoogte gebracht – want dat wist

hij niet – van de beslissing van de Vlaamse universiteiten om elke nieuwe vorm van samenwerking met Iran op te schorten. Hij wist dat niet en ik heb hem die informatie bezorgd. Ik heb hem ook – toen nog niet wetend wat er zou gebeuren in de Verenigde Staten – nogmaals bevestigd dat de Europese Unie achter de nucleaire deal blijft staan.

Welke initiatieven zullen er nog worden genomen? Ik verwijs in de eerste plaats naar mijn vorige antwoorden. Bij mijn weten wordt er op alle vlakken gewerkt aan het benaderen van de Iraanse autoriteiten, met pleidooien om die doodstraf niet uit te voeren en pleidooien om medische zorgen te verstrekken.

Ik heb de bevestiging dat de Europese Unie het nodige doet. Mevrouw Mogherini heeft mij in maart een brief bezorgd waarin ze nogmaals bevestigde dat de EU de zaak bij de Iraanse autoriteiten, bij diverse gelegenheden en op verschillende niveaus, heeft aangekaart. Ook diverse andere landen met een ambassade in Iran hebben demarches gedaan. Zoals u weet, doet ook de federale overheid inspanningen en zet ze die inspanningen verder. Ik heb hier op 9 mei, na de plenaire vergadering, een gesprek gevoerd met commissievoorzitter Juncker. Ik heb hem gevraagd of hij een initiatief wilde nemen. Ik heb daar nog geen antwoord op gekregen. Hij heeft zijn diensten de opdracht gegeven om dat nader te bekijken, maar ik heb daarover nog geen uitsluitsel. Bij mijn weten is er tot op heden geen gevolg gegeven aan die vraag.

U weet misschien ook – ik had het eerst niet bekendgemaakt, omdat ik ervan uitging dat het discreet moest blijven, maar de dame heeft het zelf in Humo gebracht – dat ik op 13 maart in Stockholm een ontmoeting heb gehad met de echtgenote van dokter Djalali. Zij heeft verteld over de medische toestand van haar man, maar ook over de verschrikkelijke situatie waarin zij en haar kinderen zich bevinden: de onzekerheid, de psychologische, mentale druk, die in de eerste plaats bijzonder zwaar is voor hém, maar die ook voor dat gezin eigenlijk ondraaglijk is. Stel u voor maandenlang, steeds opnieuw met de dreiging van een doodstraf boven het hoofd te moeten leven. Dat is psychologisch verschrikkelijk.

Ze was heel blij met mijn bezoek. We hebben dat toen discreet gedaan, maar achteraf heb ik gemerkt dat ze er zelf melding van heeft gemaakt in de Vlaamse pers. Ze was bijzonder dankbaar voor alle steun, ook van het parlement hier, de Vlaamse steun, Belgische steun en Europese steun.

U weet dat ik bij elke mogelijke gelegenheid de situatie van dokter Djalali aankaart, op elk moment wanneer het maar kan.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Dokter Djalali is intussen al meer dan twee jaar opgesloten. Vorig jaar heeft hij het vonnis gekregen dat hij de doodstraf zou krijgen. Ik kan begrijpen dat het ook voor de familie van dokter Djalali heel zwaar om dragen is, niet wetende wat er kan of zal gebeuren. U gaf zelf in uw antwoord al aan dat er weinig duidelijkheid is over welke stappen er verder nog kunnen worden ondernomen om de uitvoering van de doodstraf tegen te houden.

Ik ben een beetje bezorgd over het feit dat de Iraanse ambassadeur tijdens uw ontmoeting geen enkel antwoord kon geven op uw vragen. Er komt dus geen schot in de zaak ondanks alle initiatieven zowel van Vlaanderen, van België als van Europa. Ook de Vlaamse universiteiten hebben beslist om niet meer samen te werken of geen nieuwe samenwerkingen meer op te zetten met Iraanse instellingen.

Als ik het goed begrijp, heeft hij momenteel nog altijd geen toegang tot medische zorg. Ik denk dat dat toch wel het minste is dat Iran zou moeten doen, dokter

Djalali de medische zorg geven die hij zou moeten krijgen. Ik denk dat Vlaanderen dat misschien nog meer en overal op tafel kan leggen zodat hij op zijn minst toegang tot medische zorg heeft.

Ik ben blij om te horen dat u dit ook hebt opgenomen met de heer Juncker die hier te gast was in het Vlaams Parlement. Als u hier reactie op krijgt, zou het ook wel goed zijn om dit terug te koppelen naar de Europese Commissie zodat op Europees vlak, naast mevrouw Mogherini, ook de heer Juncker zich het lot van dokter Djalali aantrekt en misschien nog wat meer kan doen om de doodstraf ongedaan te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de gevolgen van de terugtrekking van de VS uit de Irandeal – 2053 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de economische impact voor Vlaanderen van het eenzijdig opzeggen door Amerikaans president Trump van het Joint Comprehensive Plan of Action – 2058 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Voorzitter, minister-president, collega's, in 2015 kwamen de Verenigde Staten, Rusland, China, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland en de Europese Unie met Iran tot een akkoord over het Iraanse nucleaire programma. Dit zou worden herzien en afgebouwd, waardoor de andere staten bereid waren de economische sancties op te heffen.

Het akkoord en het opheffen van de sancties tegenover Iran bespraken we tijdens de commissievergadering van 26 januari 2016. Ik stelde toen specifiek de vraag naar de consequenties voor de goederen en technologieën voor tweeërlei gebruik, goederen en technologieën die gebruikt kunnen worden voor de verrijking of opwerking van uranium of zwaar water, wapens en militair materiaal.

Er heerst tot op vandaag nog steeds een verbod op de uitvoer van bepaalde dergelijke goederen naar Iran – wijzigingen in bijlage 3 van de verordening 267/2012 – en bepaalde producten die dicht aanleunen bij dual use, maar niet vergunningsplichtig zijn, waren dat wel voor Iran. Ook blijft het verboden om met een aantal personen of entiteiten in Iran handel te drijven.

De VS besloot begin mei zich terug te trekken uit de deal en opnieuw economische sancties, 'de zwaarste in hun soort', in te voeren. Iran kondigde daarop aan dat zij blijven vasthouden aan het bestaande akkoord, net zoals de Europese Unie.

Minister-president, welke impact zal deze ontwikkeling hebben op de Vlaamse bedrijven? Er worden, sinds de opheffing van de sancties, vergunningen verleend om dual-usegoederen uit te voeren naar Iran. Welke impact zal de beslissing van de VS hierop hebben?

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister-president, in oktober-november 2016 hebt u een zakenreis begeleid naar Iran. U hebt een aantal nuttige contacten kunnen leggen om na te gaan of een aantal Belgische en Vlaamse bedrijven toegang zouden kunnen krijgen tot de Iraanse markt. Nu is er jammer genoeg de beslissing gekomen van de Amerikaanse president om een einde te maken aan de Irandeal.

Minister-president, mijn vraag is in grote lijnen dezelfde als die van collega Soens: hoe schat u de impact in van de beslissing van de Amerikaanse president om zich terug te trekken uit de deal op een aantal zakelijke contacten en contracten die zijn aangegaan?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, het nucleaire akkoord van 2015 heeft zowel voor Iran als voor de internationale handel en Vlaanderen positieve effecten gehad. Tot aan de nucleaire deal en het verminderen van de sancties, was Iran er economisch zeer slecht aan toe. Het land was ook jaren afgesloten van allerlei nieuwe technologieën en nieuw equipment.

In 2012 werd nog een negatieve groei opgemeten van 7,71 procent. Het land kende in 2015 – het jaar waarin de Irandeal werd gesloten – nog een negatieve groei van 1,59 procent. Na het verlichten van de economische sancties werd een positieve groei van 12,52 procent gemeten in 2016, en in 2017 kwam er nog eens 4,28 procent bij.

Ten opzichte van vijf jaar geleden, voert Vlaanderen nu 2,5 keer meer uit naar Iran. De uitvoer in 2012 lag op ruim 216 miljoen euro. In 2017 lag die op 548,5 miljoen euro. Dat is dus een zeer grote stijging. Je kon ook verwachten dat dit een effect zou hebben op de situatie binnen Iran waarbij er meer liberalisering zou zijn, waarbij gematigde krachten meer steun zouden krijgen binnen het regime, maar diplomatieke bronnen zeggen ons dat als de nucleaire deal ophoudt te bestaan, waarschijnlijk de omgekeerde evolutie te verwachten zal zijn en er een versterking van de meer extreme krachten zal zijn.

Ik betreur ook de beslissing van president Trump. De opzegging van de nucleaire deal zal op heel veel vlakken een impact hebben. Er is uiteraard de handel, maar daarnaast is er het geopolitieke aspect met betrekking tot de situatie in verband met China, Rusland en Turkije.

Naar mijn aanvoelen zullen de sancties wel degelijk effect hebben en de feiten bewijzen dit ook. De VS past het extraterritorialeitsprincipe toe en beschikt over een machtig wapen. Geopolitiek kan dit een verschuiving betekenen in de richting van Russische en Chinese bedrijven die zich niet door de Amerikaanse sancties geviseerd voelen. Voor ons en voor heel de EU zullen die sancties effectief gevolgen hebben. Dat lijkt me als een paal boven water te staan.

KBC ondersteunde en financierde nog transacties, maar heeft laten weten dat niet meer te zullen doen. KBC zal zich beperken tot wat de ondersteuning van leveringen van humanitaire aard wordt genoemd. Het gaat dan om voeding, medicijnen of medisch materiaal. Daar moet dan nog een goedkeuring voor komen van het Amerikaanse Office of Foreign Assets Control. Het effect zal zijn dat er geen financiering is en dat de gestegen uitvoer en handelsbetrekkingen weer in elkaar zullen stuiken. Dat kunnen we verwachten.

Die sancties zijn ook zeer effectief. Ik heb hier opgeschreven hoeveel BNP Paribas Fortis onder het vorig sanctieregime heeft moeten betalen. Het gaat om 8,8 miljard euro, wat niet min is. Iedereen die via de VS handel drijft, wordt geviseerd. Voor West-Europa en onze bedrijven komt het er de facto op neer dat de handel zeer sterk zal terugvallen, met alle gevolgen die hieraan zijn verbonden. De EU

heeft verklaard niet mee te doen en de handelsbetrekkingen open te houden, maar er zullen ook macro-economische gevolgen zijn. De Iraanse economie zal die effecten zwaar voelen. Sinds de opheffing van de sancties was er meer uitvoer.

De Amerikaanse beslissing zal geen impact hebben op de verlening van vergunningen voor dual-usegoederen. De economische sancties tegen Iran zijn immers nooit volledig opgeheven: ze zijn enkel versoepeld, voornamelijk voor de olie- en gasector. Zoals ik al eerder heb gezegd, is er nog andere relevante Europese regelgeving voor de verlening van vergunningen voor dual-usegoederen. Aan die regelgeving is niets gewijzigd. Er was al een heel strenge regeling.

De impact van de Amerikaanse bedrijven zal wellicht groter zijn indien onze bedrijven toch een vergunning zouden krijgen. De vraag is of ze nog een vergunning zullen vragen. Zelfs indien ze een vergunning hebben, is de vraag of ze die vergunning nog zullen gebruiken. Het is een veeleer theoretische vraag, maar met de bijkomende lijsten die de EU heeft opgesteld, blijft de regelgeving op dat vlak heel stringent.

Het is koffiedik kijken. We weten dat de EU niet akkoord gaat en tegenmaatregelen heeft aangekondigd. De vraag is echter zeer groot of die maatregelen enig effect zullen sorteren.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat het belangrijk is vanuit Vlaanderen, België en de EU te blijven vasthouden aan die nucleaire deal met Iran. We mogen Iran op die manier niet isoleren. De vraag is natuurlijk wat de impact zal zijn. Als ik, bijvoorbeeld, kijk naar de dual usegoederen voor bedrijven die nu de Amerikaanse en de Iraanse markt bedienen, vermoed ik dat de VS niet happig zal zijn op die bedrijven die nog onder de sancties zouden kunnen vallen. De vraag is in hoeverre het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (FIT) en de dienst Controle Strategische Goederen nu zicht hebben op de bedrijven die mogelijk door de Amerikaanse sancties zullen worden geïnfecteerd. Hebben we daar vandaag al meer zicht op?

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Ik vind het natuurlijk belangrijk dat de EU vasthoudt aan de Irandeal, maar ik denk dat het duidelijk is dat dit vooral een principiële politieke beslissing is. Vanuit dat oogpunt is dit belangrijk, maar vanuit economisch oogpunt zal het in de feiten bijna onmogelijk zijn om de Vlaamse economische belangen langs Europese weg af te schermen van de sancties die de bedrijven vanuit Amerikaanse hoek mogelijk kunnen oplopen. Onze vrijhandel met Iran, in die mate dat de handel werd versoepeld, zal daar zeker onder lijden.

Minister-president, tot slot deel ik uw mening dat het opzeggen van de Irandeal ten voordele van de extreme krachten en ten nadele van de gematigde krachten in Iran zal zijn. Daar zijn we allemaal zeker niet bij gebaat.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Wat de dual-usegoederen of welke goederen dan ook betreft, ben ik van mening dat er nog nauwelijks handel zal zijn. De EU heeft aangekondigd de blokkeringsverordening in werking te stellen, wat in 1996 ook met betrekking tot Cuba is gebeurd. Vanwege de impact die de Amerikaanse maatregelen de facto hebben, zal dit nauwelijks effect hebben. De verwachting is dan ook dat de blokkeringsverordening, die de Europese Raad en het Europees Parlement nog moeten goedkeuren, in augustus 2018 in werking zal treden, maar nauwelijks effect zal sorteren.

Die verordening houdt onder andere in dat geen vonnis of gerechtshof uitvoerbaarheid zal geven aan maatregelen die de VS genomen heeft. Maar als je handel drijft met bedrijven in de VS, of als je afhankelijk bent van kanalen die via de VS lopen, weet je dat de facto één en ander geblokkeerd is. De eerste sancties gaan in op 6 augustus 2018. Alle contracten die daarvoor gesloten waren, kunnen nog uitgevoerd worden. Er is een tweede golf aangekondigd, die zou ingaan 180 dagen na de beslissing van 8 mei, namelijk op 4 november 2018.

Ik ga er dus van uit dat die handelsstromen zeer sterk zullen terugvallen. We weten dat de gehele Europese Unie het daar niet mee eens is. President Macron heeft daar ook fors tegen gereageerd. Total had een investering gedaan van 1 miljard euro in Iran. De facto is de macht van de VS zo groot dat we de gevolgen daar nu al van kennen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over 'child protection programs' in de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking – 2151 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): De Vlaamse overheid werkt, in het kader van ontwikkelingssamenwerking, samen met drie partnerlanden. In Zuid-Afrika ligt de focus op klimaat en ondernemen. In Malawi focust de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking op landbouw en in Mozambique op gezondheidszorg. Daarnaast werkt men ook samen met een aantal internationale organisaties, waaronder UNICEF en UNAIDS.

Child protection programs zijn een belangrijk onderdeel binnen ontwikkelingssamenwerking en terecht zetten kinderrechtenorganisaties zoals UNICEF en Plan International België daar hard op in. Men bouwt consensus op bij de overheid en het middenveld om dan tot betere wetten, standaarden en sociale normen te komen die alle kinderen beter beschermen. Samen met partnerorganisaties zet UNICEF ook in op bewustmaking, het vergroten van het draagvlak en educatie. Op die manier kunnen ze belangrijke veranderingen teweegbrengen, zoals het afschaffen van de vrouwelijke genitale verminking, het verminderen van kindhuwelijken en huiselijk en gendergerelateerd geweld.

Ook binnen noodhulp zijn child protection programs van belang. Natuurrampen en conflicten zorgen ervoor dat kinderen meer risico lopen op geweld en misbruik. Meisjes zijn in het bijzonder kwetsbaar voor psychologisch, fysiek en seksueel geweld.

Helaas zetten overheden steeds minder in op dergelijke programma's, en de middelen ervoor gaan in dalende lijn. UNICEF stelt dat het child protection programma in Palestina het meest ondergefinancierde programma is.

Minister-president, gaan er vandaag middelen vanuit de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking naar child protection programma's? Zo ja, over hoeveel middelen gaat dit? Zo neen, bent u van plan om hierin te investeren?

Op welke manier zet de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zich nu al in rond kinderbescherming in de drie partnerlanden of daarbuiten? Ziet u een mogelijkheid om in te zetten op kinderbescherming in Palestina vanuit Vlaanderen, aanzien u daar onlangs nog bent geweest?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Vlaanderen investeert inderdaad via UNICEF in child protection programma's in Malawi en Mozambique. Daarnaast steunt Vlaanderen in Mozambique ook de ngo ActionAid. Het opzet van ActionAid is tweeledig: de meisjes informeren over hun rechten op het vlak van onderwijs en gezondheid, maar hun ook vaardigheden bijbrengen om het hoofd te bieden aan zware omstandigheden die we kennen zoals genderongelijkheid, tienerzwangerschappen, kindhuwelijken, misbruik en onveiligheid.

Vlaanderen geeft jaarlijks een bedrag van 750.000 euro aan UNICEF. Dit kadert in een vierjarige overeenkomst, die in 2016 op mijn initiatief van start ging. Van dit bedrag gaat één derde, of 250.000 euro, naar de corefunding van de organisatie. De overige 500.000 euro zijn specifiek voor programma's inzake child protection in Malawi en Mozambique. Vlaanderen heeft zijn bijdrage aan UNICEF in Malawi en Mozambique specifiek geormerkt op het thema 'child protection'.

Vlaanderen draagt niet bij tot één of meerdere projecten, maar wel tot het algemeen thema. Binnen dit thema worden in beide landen verschillende programma's uitgevoerd over onder meer geboorteregistratie, psychosociale ondersteuning van kinderen en beleidsbeïnvloeding voor een betere juridische bescherming van kinderen.

Naast de bijdrage aan UNICEF, investeert Vlaanderen ook 400.000 euro in het eerder vermelde ActionAid-project in Mozambique.

Zowel beleidsmatig als in de uitvoering van de programma's op het terrein besteden we veel aandacht aan kinderbescherming. U weet dat de landenstrategienota voor Mozambique geconcentreerd is op de sector gezondheid, met een additionele focus op het promoten van de seksuele en reproductieve gezondheid en de rechten van Mozambikaanse adolescenten, met specifieke aandacht voor meisjes. De kernfinanciering van Vlaanderen voor het Speciaal VN-onderzoeksprogramma rond menselijke voortplanting, gehuisvest binnen de Wereldgezondheidsorganisatie, draagt bij tot dit onderzoek. Bij het afsluiten van de meerjarige overeenkomst met UNICEF heeft Vlaanderen bewust gekozen om in te zetten op kinderbeschermingsprogramma's in de partnerlanden Malawi en Mozambique.

De kernfinanciering van UNAIDS laat ook toe om, binnen de bredere kiesgroep Benelux en Portugal, continu meer aandacht te besteden aan de specifieke kwetsbare situatie van kinderen. Het gaat om de zogenaamde aidswezen, gebrek aan toegang tot pediatrie medische middelen waardoor de bijwerkingen te groot worden en/of de effectiviteit bedreigd wordt, gebrek aan adequate en snelle testen om van bij de geboorte de besmetting vast te stellen of uit te sluiten.

Vlaanderen steunt via UNRWA de kinderbescherming in Palestina. U weet dat we jaarlijks 150.000 euro geven aan UNRWA voor bijdragen aan de algemene kosten. U weet ook dat ik voor de periode 2019-2021 bijna 1 miljoen euro steun heb vastgelegd, waarvan er in 2018 al 500.000 euro wordt betaald. UNRWA steunt ongeveer 5 miljoen geregistreerde Palestijnse vluchtelingen in het Midden-Oosten.

U weet dat UNRWA scholen beheert, ziekenhuizen openhoudt en primaire gezondheidsdiensten verstrekt in totaal in 137 ziekenhuizen, maar ook sociale bescherming verleent aan de armsten met noodvoedselhulp en financiële bijdragen. UNRWA werkt uiteraard nauw samen met UNICEF. De steun vanuit Vlaanderen aan UNRWA is zoals ik al zei de core funding. Jaarlijks gaat het over 150.000 euro, voor 2016-2018 450.000 euro, voor 2019-2021 979.000 euro. Dit valt uiteen in twee bedragen: 479.000 en de 500.000 euro, die we dit jaar betalen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister-president, dank voor uw antwoord. Als ik het zo hoor, wordt er binnen de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking veel aandacht besteed aan kinderbescherming. Dat is natuurlijk een fundamenteel onderdeel van ontwikkelingssamenwerking. Als we er willen voor zorgen dat kinderen naar school gaan, dat ze gezond zijn, dan begint dat met het feit dat kinderen veilig moeten zijn en geen geweld meemaken.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Binnen noodhulp financieren we voornamelijk Central Emergency Response Fund (CERF) en ook een aantal specifieke acties. In hoeverre kan er binnen noodhulp rekening worden gehouden met de specifieke kwetsbaarheid van meisjes in conflicten?

Minister-president Geert Bourgeois: Noodhulp richt zich natuurlijk op een hele bevolkingsgroep. In geval van noodhulp weten we dat kinderen altijd de zwaksten zijn, die het meest te lijden hebben, die het meest verarmen, die ziek worden, die dreigen te sterven. Alle hulporganisaties zetten in de eerste plaats in op moeders met kinderen, kinderen die hun moeder zijn kwijtgeraakt, dringende medische hulp, noodvoeding. Er wordt natuurlijk geen onderscheid gemaakt, maar u weet dat elke noodhulporganisatie in de eerste plaats inzet op de allerswaksten die het eerste en ergste slachtoffer zijn, veel eerder dan op volwassenen in grote noodhulpsituaties of klimatologische of oorlogssituaties.

Inzake Mozambique moest ik er nog bij vertellen dat de steun van 350.000 euro die we verlenen aan Sant'Egidio – vorige vrijdag hebben we nog een beslissing genomen – een gezondheidsprogramma betreft, maar ook en vooral kinderen en moeders ten goede komt door gezondheidszorgen. Het programma van Sant'Egidio leidt ertoe dat er in het gebied waar ze actief zijn, al 50.000 kinderen zijn geboren uit moeders die met hiv zijn besmet, maar waar men erin slaagt om die kinderen hiv-vrij te laten geboren worden.

Dat is in de eerste plaats een bescherming van kinderen, zorgen dat ze gezond ter wereld kunnen komen. In het algemeen hebben onze reguliere programma's en de specifieke steunprogramma's heel veel aandacht voor de bescherming van kinderen in de breedste zin van het woord, voor de gezondheid, de armoede, de opvoedingskansen. Het werk is natuurlijk ontzettend groot, dat weten we allemaal.

Tine Soens (sp-a): Minister-president, u zegt dat de noodhulp is gericht op de bredere bevolking. Dat is uiteraard wel waar, maar de federale overheid heeft aan CERF de vraag gesteld om extra aandacht te geven aan meisjes en vrouwen in conflictgebieden, omdat zij extra kwetsbaar zijn voor psychologisch, fysiek en seksueel geweld. Misschien is het niet slecht om ook binnen noodhulp vanuit Vlaanderen aan CERF te vragen om extra aandacht te hebben voor de specifieke situatie van meisjes en vrouwen in conflictgebieden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de eerste Vlaamse archeologiedagen – 2113 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de evaluatie van de eerste archeologiedagen – 2153 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, de Vlaamse archeologiedagen zijn naast de Open Monumentendag en de Erfgoeddag een nieuw initiatief om ons Vlaams erfgoed in de kijker te zetten, en met succes. Ik heb heel veel spijt dat ik er dit jaar niet bij was door een buitenlandse reis, maar volgend jaar zal ik op de eerste rij staan, want het is een erg geslaagd initiatief. Het is trouwens ook het Europees Erfgoedjaar. We herdenken 100 jaar Grote Oorlog. Minister-president, ik denk dat het eigenlijk wel een topjaar is voor u.

Het Forum Vlaamse Archeologie en de provincie Vlaams-Brabant organiseerden op 1 en 2 juni de eerste Vlaamse archeologiedagen. De organisatoren bestempelden de eerste editie als een pilootproject. In de aanloop naar dat weekend stonden onze kranten vol van positieve berichten over archeologie: vijfhonderd skeletten waren er in Ieper blootgelegd, de Sint-Niklaaskerk in Knokke-Heist gaf haar geheimen prijs, archeologen vonden fundamenteën van zes oude panden op het Vrijthof in Eindhoven en er waren nog wel een aantal artikelen.

De initiatieven in het kader van de archeologiedagen zijn een perfect voorbeeld van hoe we mensen dichterbij archeologie en erfgoed kunnen brengen. Het zal niet alleen het draagvlak voor erfgoedzorg en archeologie vergroten, het zorgt er ook voor dat mensen zich meer bewust zijn van wie ze zijn en waar ze vandaan komen. Dat is dus identiteitsvormend en dat is ook de bedoeling van de Vlaamse archeologiedagen. Vlaamse Ondernemers in Archeologie (VONA) wil dat initiatief uitbouwen tot een jaarlijks evenement, waarop het brede publiek op een speelse, avontuurlijke en leerrijke manier met alle facetten van de archeologie kennis kan maken.

Minister-president, hoe evalueert u de eerste editie van de Vlaamse archeologiedagen? Wat was het aantal deelnemers aan respectievelijk aanbieders- en bezoekerskant? In het door Herita beheerde Netwerk Open Monumenten vinden we ook archeologische sites terug. Op elke manier werd Herita als platform rond publiekswerking betrokken bij de organisatie van de eerste Vlaamse archeologiedagen? Denkt u dat het initiatief aan herhaling dan wel uitbreiding toe is? Indien ja, in welke richting? Is het aangewezen om dergelijke initiatieven te coördineren vanuit het agentschap of Herita?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Mevrouw Van Werde heeft al een inleiding gegeven. Ik zal niet in herhaling vallen.

Het is zeker en vast een heel goed initiatief. Je merkt inderdaad dat er op een heel goede manier op gereageerd is.

Eigenlijk gebeurt het in het verlengde van wat er aan de andere kant van het land gebeurt. Wallonië doet het al een tijdje, Frankrijk en Nederland hebben dat in het verleden ook al gelanceerd.

Het Nederlandse model staat daarin eigenlijk al heel ver. Er wordt daar ook op een positieve manier op gereageerd. Bij de laatste editie werden er meer dan 300 evenementen georganiseerd en werd er samengewerkt met niet minder dan 150 organisaties.

Vanuit zijn doorstart en hernieuwde missie wenst Herita in Vlaanderen het draagvlak voor erfgoed te versterken en te stimuleren door erfgoedactoren samen te brengen en door het brede publiek te engageren. We hebben uitgebreide discussies gevoerd over die organisatie. Er komt duidelijk naar voren dat het hun wens is om dat in de toekomst te versterken.

De organisatie van deze archeologiedagen lijkt dan ook het moment bij uitstek om het draagvlak te versterken voor erfgoed in Vlaanderen, de middenveldactoren in de sector te ondersteunen en bepaalde erfgoedsites in de spotlights te plaatsen.

Minister-president, erkent u de potentiële meerwaarde van dergelijke bottom-upinitiatieven om publieksarcheologie op de kaart te zetten? Welke intenties hebt u hiermee naar de toekomst toe? Op welke manier ondersteunde het agentschap deze pilooteditie? Hoeveel middenveldorganisaties – in het Nederlandse model zijn het er 150 – hebben aan deze archeologiedagen bijgedragen? Wat is de effectieve bijdrage of meerwaarde van Herita aan de sector voor de organisatie of coördinatie van deze archeologiedagen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, wat mij betreft, was de eerste editie van de Vlaamse archeologiedagen een succes. Zij hebben op twee dagen tijd 68 activiteiten aangeboden en er waren 6000 bezoekers.

De reacties, zowel van de organisaties die hebben deelgenomen als van de mensen die ter plekke gingen en die de sites bezochten, waren bijzonder enthousiast. Mevrouw Van Werde heeft er al een aantal opgesomd. Ik ga, ook op dit vlak, niet in herhaling vallen.

Herita publiceerde op zijn website de oproep voor het organiseren van activiteiten in het kader van de archeologiedagen en gaf in zijn nieuwsbrief tips mee voor een bezoek aan de archeologiedagen. Tijdens het laatste Open Monumentencongres van Herita, met name op 15 maart van dit jaar, was een van de sessies gewijd aan publieksgerichte archeologie.

Het groot aantal bezoekers bewijst dat er wel degelijk veel interesse is voor archeologie bij het grote publiek. We zien het ook meer en meer als een aandachtspunt in de media. Er wordt positief over bericht als er opgravingen of vondsten gebeuren, als er sporen zijn van het verleden, een verleden dat vaak niet bekend was ter plekke of waarvan geen vermoeden bestond dat het ter plekke zou zijn of, omgekeerd, waarvan dat vermoeden soms wél bestond. Hoe dan ook, er is veel belangstelling voor.

Daarom heb ik de subsidieaanvraag van het project in het kader van het Europees Erfgoedjaar gehonoreerd. Acht projecten kregen een subsidie. De subsidie wordt ingezet om het initiatief archeologiedagen van een pilootproject te begeleiden naar een volwaardig evenement. De organisatoren streven ernaar om een kwalitatief, inhoudelijk sterk evenement te organiseren met groeipotentieel, hopelijk jaar na jaar, zowel in het aantal activiteiten als in het aantal bezoekers. We mogen nog niet vergelijken met andere landen. Het was de allereerste keer. De evaluatie van de eerste organisatie is positief.

Ik neem de vragen over de coördinatie en de meerwaarde van de bottom-upinitiatieven samen, omdat zij ook het best samen worden beantwoord. De kracht van het organiseren van de archeologiedagen schuilt precies in het feit dat het een bottom-upinitiatief is. Ik vind het niet nodig om daarin tussen te komen, wel om ondersteuning te geven. Dat is ook gebeurd. De administratie steunt en heeft dit initiatief gesteund met haar eigen communicatiekanalen, de website en sociale media.

Ook op Vlaanderen Intern, de koepelsite voor alle Vlaamse ambtenaren, werd het evenement aangekondigd. Enkele medewerkers van het agentschap hebben ook meegewerkt aan de invulling van deze archeologiedagen.

Het is belangrijk dat we erfgoed in het algemeen en archeologie in het bijzonder maatschappelijk kunnen inbedden. Een belangrijke conclusie van de screening van de FARO-conventie, die het agentschap vorig jaar heeft uitgevoerd in samenwerking met Herita, is dat de samenleving als geheel meer moet worden betrokken bij de zorg voor en de omgang met het erfgoed in Vlaanderen. De archeologiedagen dragen hiertoe bij.

Forum Vlaamse Archeologie is de geprivilegieerde partner van het Onroerenderfgoeddepot Vlaams-Brabant voor de organisatie van dit project. Ook Vlaamse Onroerendnemers in Archeologie werkt mee aan dit initiatief. Verder zijn er talrijke archeologische bedrijven, intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten, Regionale Landschappen, musea, heemkringen, gemeentes, onroerenderfgoeddepots, archeologische werkgroepen, universiteiten, studentenverenigingen archeologie en provincies die actief waren bij de invulling van de archeologiedagen. Dat is een breed spectrum van meewerkende organisaties. Nogmaals, wat mij betreft, is er alleen maar de wens, de hoop, de verwachting dat het initiatief verder zal groeien.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, ik ben vooral blij dat u zegt dat de samenleving meer moet worden betrokken bij de erfgoedzorg, en dus ook bij archeologie.

De vraag is dan ook hoe we dat nog meer kunnen realiseren. In de beleidsnota van een van uw voorgangers, minister Sauwens, valt de term publieksarcheologie. Hij stelt daarin dat publieksarcheologie van groot belang is. Ik citeer: "Het is van groot belang dat de wetenschapsarcheologie zich naar de toekomst meer vertaalt in een publieksarcheologie." Ook in de beleidsbrief Cultuur van 1998 is opgenomen dat het archeologiebeleid zich in de eerste plaats moet richten op een sensibiliserende publieksarcheologie. Don Fowler, een Amerikaans antropoloog en archeoloog, omschreef in 1982 al de belangrijkste doelstelling van archeologie als het ontsluiten van erfgoed voor en door het publiek.

Je zou dus kunnen zeggen dat er aan publieksarcheologie, zoals het vaak wordt genoemd, twee aspecten zijn. Ten eerste, de resultaten van archeologische opgravingen tonen aan de bevolking, opensleuvendagen organiseren, interactie met de bezoeker. Ik denk dat de eerste editie van de archeologiedagen daarin zeker een belangrijke stap kan zijn. Ten tweede, de archeologie naar buiten brengen, om burgers, jeugdbewegingen en vrijwilligers meer te betrekken bij het archeologisch onderzoek. Heel wat lokale heemkundige kringen en historische genootschappen hebben in het verleden al heel interessant werk verricht door plaatselijk archeologisch onderzoek te verrichten en daarover te publiceren.

Mij lijkt het dat we ons vandaag misschien te veel beperken tot zogenaamde preventieve archeologie, eerder nood-archeologie, redden wat er te redden valt, bijvoorbeeld bij een bouwproject. Maar daardoor is er niet langer ruimte om vrijwillig onderzoek te doen naar sporen uit het verleden, terwijl dat vroeger wél mogelijk was, op basis van het Archeologiedecreet van 1993. Misschien moeten we daar toch ruimte voor creëren, uiteraard met de nodige kwaliteitseisen en onder toezicht van het agentschap, de onroerenderfgoedgemeente of een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED).

Minister-president, bent u bereid om na te gaan op welke manier er in de regelgeving kan worden opgenomen dat, naast het archeologisch vooronderzoek in het kader van een vergunning of archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstukken, ook vrijwillige archeologie mogelijk zou worden?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik ben een heel positief ingestelde mens. Dat is eigen aan mijn politieke voorkeur. Wij kijken altijd optimistisch naar de wereld. *(Opmerkingen. Gelach)*

Wij moeten dat ook regelmatig in het parlement naar buiten brengen. Bij dezen heb ik dus een streepje. En ik heb getuigen uit mijn eigen partij dat ik het gedaan heb. Nu ook nog gewoon doen. *(Opmerkingen)*

Minister, zonder zuur te willen klinken, Herita heeft wat tips gegeven, maar vanuit de opdracht die Herita heeft, vind ik dat het veel meer de leidende kracht zou moeten spelen en meer zou moeten doen dan wat het naar voren heeft gebracht tijdens deze editie. De vraag is in welke mate het dat in de volgende edities zal doen en op welke manier wij die opdracht in de werking naar voren proberen te brengen.

Het agentschap heeft ideeën aangedragen. Ik vind dat nogal magertjes. Ik kan me vergissen maar ik denk dat het agentschap de eerste partner zou moeten zijn en zou moeten zeggen waar men van uitgaat en waarvoor men op hulp kan rekenen.

Nederland en in eigen land Wallonië zijn al voortrekker. Als je naar het cultureel samenwerkingsakkoord kijkt dat er al is, is het misschien niet oninteressant om eens met onze Waalse vrienden aan tafel te gaan zitten en na te gaan in welke mate er naar synergieën kan worden gezocht zodat mensen ook hun weg naar Vlaanderen vinden en omgekeerd. Hetzelfde geldt trouwens voor Nederland. We hebben met beide een cultureel samenwerkingsakkoord. Ik weet dat archeologie onder afzonderlijke ministers valt, maar het loopt mooi in elkaar over. We kunnen dus nagaan in hoever er synergieën kunnen ontstaan tussen de verschillende spelers. Dat is belangrijk voor de toekomst. Ook voor Open Monumentendag zijn er gesprekken gaande, waarom kunnen we dat dan niet opentrekken voor de archeologiedagen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Van Werde, in de eerste plaats vind ik dat lokale besturen hierin een rol te spelen hebben. Ook in Nederland ondersteunen ze activiteiten, sensibiliseren ze en werken ze mee. Het kan niet dat de Vlaamse overheid overal ter plekke op elk van de sites initiatieven neemt. U hebt volkomen gelijk dat publiekswerking een enorm positief effect kan hebben. Ze is dubbel. Op het moment dat er opgravingen gebeuren, kunnen zaken worden getoond. Er zijn prachtige voorbeelden van. Meer en meer steden en gemeenten grijpen dat aan om een publiekswerking te organiseren op dat moment. Ik kan u daarvan veel voorbeelden geven. U kent er ongetwijfeld allemaal evenveel of nog meer dan ik.

De oproep wordt binnenkort gelanceerd. De 'oogst van Malta' is hier al aan bod gekomen. We doen dus een projectoproep voor syntheseonderzoek. Het is het tweede deel van de publiekswerking waarbij het syntheseonderzoek op een of andere manier – ik zeg niet ge vulgariseerd – onder de aandacht van het publiek wordt gebracht. Het is de bedoeling van de oproep om een impuls te geven aan het syntheseonderzoek.

De medewerking van Herita is een pijnpunt. We hebben het bij het afsluiten van de nieuwe beheersovereenkomst ook al gezegd dat Herita te weinig samenwerkt met het bestaande middenveld, de bestaande organisaties, de bestaande erfgoedkringen, heemkundige kringen – ze zijn niet altijd eenduidig van benaming. Er zijn geschiedkundige verenigingen die zich lokaal bezighouden met erfgoed. Er zijn echte erfgoedorganisaties en er zijn stedelijke erfgoedorganisaties. U weet dat we Herita hierover evalueren, maar ik zal uw opmerking meegeven. Het agentschap zit vier keer per jaar samen met Herita met het oog op de jaarlijkse evaluatie. Het is precies een van de pijnpunten waarvan we met z'n allen hebben gezegd dat Herita beter moet presteren. Het is ook mijn aanvoelen dat er een schat aan samenwerking en mogelijkheden op dat vlak niet wordt benut.

Ik wil gerust aan de administratie vragen om contact te nemen met Wallonië om na te gaan of we er lering uit kunnen halen en of er op bepaalde onderdelen ook samenwerking kan zijn. Sites liggen natuurlijk daar waar ze zijn. Misschien zijn er bepaalde grensoverschrijdende projecten, dat kan eventueel wel. We kunnen altijd leren, ook al is het zo dat, zeker wat erfgoed betreft – voor archeologie heb ik er minder zicht op – Vlaanderen een veel groter en breder beleid heeft dan

Wallonië. Ons budget is bijna het viervoud van het Waalse budget. We hebben ongeveer 12.000 beschermde items, in Wallonië zijn er dat 3000. Het kan best zijn dat men op archeologisch vlak op andere terreinen initiatieven neemt waar we kunnen van leren. Dat is ook altijd de opdracht die ik meegeef aan de administratie: waar je lering kunt halen, moet je dat ook doen. In Nederland gebeurt dat met een stichting. Er zijn ook veel minder overheidssubsidies.

Ik ben het met u eens dat de administratie mee moet ondersteunen, kennis moet aanleveren, expertise moet leveren waar dat kan. Mijn aanvoelen is dat, zeker voor de archeologiedagen, het succes alleen maar groter kan worden als men erin slaagt om de lokale autoriteiten, om de gemeenten en steden, om de vele lokale besturen erbij te betrekken zodat er een grotere publiekswerking is. Voor de publiekswerking mik ik op het dubbele aspect: zowel de ontsluiting zelf op het moment van blootlegging – soms kan het niet opengelegd blijven en verdwijnt het voor eeuwig en altijd onder een weg of onder een gebouw en gebeurt er een documentatie – als het syntheseonderzoek dat ik een impuls zal geven met de projectoproep.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik blijf een beetje op mijn honger zitten wat de vrijwillige archeologie betreft. Ik vroeg of het mogelijk kan worden gemaakt dat het in de regelgeving wordt opgenomen dat mensen aan vrijwillige archeologie kunnen doen bijvoorbeeld zoals de regeling rond metaaldetectoristen erin is opgenomen.

Ik noteer dat u heel positief staat tegenover initiatieven die de publiekswerking bevorderen. Ik vind dat alleszins een goede zaak. Misschien dat ik nog eens bij u terugkom met een vraag over publiekswerking.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, hartelijk dank voor uw antwoorden. Het is heel positief. Ik denk dat Herita heel duidelijk moet weten wat zijn taak is in de toekomst. Nu heeft ze duidelijk haar taak niet volbracht, wat ze in de toekomst wel zou moeten doen.

Heel wat mensen zijn geconfronteerd met negatieve berichten rond archeologie. We mogen niet onderschatten dat archeologiedagen een positieve bijdrage kunnen leveren zodat mensen beter begrijpen wat het belang van archeologie is.

Het is een goede zaak dat u ook aan tafel wilt zitten met andere partners om na te gaan in welke mate onze eigen organisaties die publiekswerking kunnen optimaliseren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de initiatieven voor het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed – 2187 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, erfgoed brengt mensen samen en creëert groei en banen in steden en regio's. Ik wees in de commissie reeds op het rapport van het 'Cultural Heritage Counts for Europe' waaruit blijkt dat de erfgoedsector naar schatting 26 indirecte banen oplevert voor

elke directe baan. Het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed biedt dus een uitgelezen kans om erfgoed nog meer in de picture te plaatsen en de maatschappij meer te betrekken bij de zorg over en omgang met ons erfgoed. Ook mensen bewustmaken van de Europese geschiedenis en waarden, en het gevoel van Europese identiteit versterken, lijkt mij deze dagen toch een bijzonder relevant thema.

Het feit dat er een Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed is, is in feite een 'overwinning' op zich gezien de traditionele focus van Europa op andere domeinen, maar toch is het een zeer goede manier om erfgoed op Europees, maar ook op nationaal Belgisch en regionaal vlak op de mentale kaart van beleidsmakers en politici te zetten.

Ondanks deze gezamenlijke inspanningen, merken we toch enige scepsis in de Vlaamse culturele-erfgoedsector. En ook uw antwoord op mijn schriftelijke vraag nummer 256 inzake het aantal lopende initiatieven boezemde me toch niet veel vertrouwen in.

Het agentschap monitort de betrokkenheid van de Vlaamse erfgoedorganisaties bij de Europese subsidiekanalen niet systematisch en het aantal bottom-upinitiatieven is vrij beperkt.

Minister-president, welke bijdrage levert u, los van de projectsubsidies, om het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed op de kaart te zetten? Hoe vertalen uw inspanningen zich concreet? Hoeveel initiatieven zijn lopende?

Hoe evalueert u het aantal projecten die voor projectsubsidie in aanmerking komen? Wat is de ratio met het aantal projecten waaraan geen subsidie is toegewezen?

Pleeft u overleg met de overige gewesten? Kunt u een vergelijking maken met hen en met de ons omringende buurlanden?

Wat is de effectieve bijdrage aan de sector of meerwaarde voor de sector van Herita met betrekking tot de organisatie van activiteiten voor het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed? We hebben de werking van Herita daarnet immers al even aangeraakt.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, samen met het Departement Cultuur, Jeugd en Media, FARO en Herita, neemt mijn administratie doorheen heel het jaar bijkomende initiatieven met het doel de kennisuitwisseling, kennisuitbouw en netwerking in het erfgoedveld te stimuleren en meteen ook het draagvlak voor het erfgoed en de zorg voor het erfgoed te verstevigen. Een aantal initiatieven hebben reeds plaatsgevonden en andere initiatieven moeten nog komen. Ik geef enkele voorbeelden.

In het begin van dit jaar, op 16 januari 2018, heeft in het Herman Teirlinckgebouw de studiedag 'Faro-conventie, participatie en het lokale erfgoedbeleid' plaatsgevonden. Mijn administratie heeft de 150 deelnemers vernieuwende modellen en voorbeelden aangereikt om erfgoedgemeenschappen actief bij het lokaal en het intergemeentelijk erfgoedbeleid te betrekken.

Het agentschap heeft ook steun verleend aan de oproep van Europa Nostra voor 'Ode to Joy'.

Binnenkort zal ik, samen met minister Gatz, de 'Wiki Loves Heritage'-campagne lanceren, met als doel de online aanwezigheid en zichtbaarheid van het erfgoed in Vlaanderen te verhogen. We zullen de erfgoedbeheerders, -organisaties, -gemeenschappen, -liefhebbers en fotografen en Wikipedianen vragen erfgoed te

ontsluiten. Er is ontzettend weinig ontsluiting op Wikipedia of op sociale media. Iedereen kan in zijn stad of gemeente de proef doen en vaststellen dat er enorm veel terrein te winnen valt. We zullen hier een fotowedstrijd aan koppelen, waarover iedereen binnenkort meer zal vernemen.

Zoals elk jaar reiken we in oktober 2018 de Onroerenderfgoedprijs uit. Ter gelegenheid van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed voegen we daar een extra award aan toe, namelijk de participatieprijs. Hiermee willen we een extra stimulans of beloning geven aan een project met een sterk uitgebouwd maatschappelijk aspect. De digitale portfolio van het agentschap bevat praktijkvoorbeelden van verschillende soorten erfgoedprojecten in Vlaanderen en vormt een staalkaart van wat erfgoedbeheer vandaag te bieden heeft.

De actie 'vredesbomen 2018', waarvoor mijn administratie samenwerkt met het projectsecretariaat 100 jaar Grote Oorlog, het Agentschap Natuur en Bos en FARO, is onlangs afgesloten. Aan deze actie hebben 220 steden en gemeenten deelgenomen.

Verder is het natuurlijk de bedoeling dat in het kader van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed volop wordt ingezet op de aanmoediging van participatie en op bottom-upinitiatieven. Alle initiatiefnemers kunnen zich aanmelden op de Vlaamse portaalwebsite van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Op de website is meer informatie te vinden over de lopende initiatieven die door allereerste initiatiefnemers zijn opgezet.

In totaal zijn 38 aanvragen ingediend en projecten voor subsidies voorgesteld. De jury heeft in verband met 25 van de 38 aanvragen een gunstig advies geformuleerd. De hoogst scorende projecten zijn gehonoreerd. Rekening houdend met de beschikbare budgetten zijn uiteindelijk 20 van de 38 projecten gehonoreerd.

Mijn administratie pleegt geregeld overleg met de andere gewesten en gemeenschappen. Dit gebeurt trouwens niet enkel in het licht van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed, maar ook als onderdeel van de reguliere werking.

Het overleg gebeurt door middel van de deelname aan verschillende overlegorganen, zoals het European Heritage Heads Forum (EHHF), de Denkgroep EU en Erfgoed, het European Archaeological Concilium (EAC) en het Steering Committee for Culture, Heritage and Landscape (CCDPP), waar geregeld wordt overlegd met collega's uit het binnenland en andere Europese landen. Het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed komt daar uiteraard ook aan bod. Mijn administratie zal ook vertegenwoordigd zijn tijdens de European Cultural Heritage Summit, die dit jaar in Berlijn plaatsvindt.

De Vlaamse coördinator van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed, een medewerkster van het Departement Cultuur, Jeugd en Media, rapporteert, samen met de coördinatoren van de Fédération Wallonië-Brussel, de Waalse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap, aan de Europese Commissie. Samen met de andere gemeenschappen en gewesten hebben we, specifiek in het kader van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed, een fotowedstrijd georganiseerd. De prijsuitreiking zal op 21 september 2018 plaatsvinden in de Sint-Gorikshallen in Brussel.

Het is moeilijk en voorbarig vergelijkingen te maken. Alle nationale coördinatoren monitoren momenteel de activiteiten die op hun grondgebied plaatsvinden of zullen plaatsvinden. Na afloop van het jaar zullen ze hierover aan de Europese Commissie rapporteren.

Voor de organisatie van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed werken mijn administratie en het Departement Cultuur, Jeugd en Media nauw samen met andere entiteiten van de Vlaamse overheid, FARO en Herita.

Herita is dus betrokken bij een aantal van de net vermelde activiteiten, zoals de studiedag 'Faro-conventie, participatie en het lokale erfgoedbeleid', de nationale fotowedstrijd, 'Wiki Loves Heritage' en het slotevenement voor de sector. Herita was, samen met FARO, ook lid van de jury voor de projectsubsidies voor het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed 2018. Onder de roepnaam 'TEIM: Thank Europe it's Monday' hebben FARO en Herita in het voorjaar van 2018 een lezingenreeks georganiseerd met toonaangevende internationale specialisten in de erfgoedstudies. Bovendien focust Herita gedurende heel het jaar op het Europees Jaar van het Cultuur Erfgoed in alle communicatiekanalen en stimuleert Herita participatie en bottom-upinitiatieven. In de inspiratiegids voor organisatoren 'Erfgoed in Europa. Europa in Erfgoed. 30 Europese ideeën voor de invulling van jouw Open Monumentendag' zijn een aantal specifieke voorbeelden opgenomen die passen in het kader van het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Herita zet ook de inspiratiebrochure voor alle Open Monumentendagorganisatoren in Europa van The European Heritage Days in de kijker. Om de brochure perfect in het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed te laten passen, is ze 'The Art of Sharing – 101 Event Ideas' gedoopt. Het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed was ook een van de vier themalijnen van het vierde Open Monumentencongres van Herita.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Als het om Herita en monumenten gaat, wordt al een hele tijd gepleit om opnieuw met een thema of aanknopingspunt te werken. Eigenlijk zou het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed een schitterend aanknopingspunt zijn om de Open Monumentendag aan een Europees Jaar te koppelen. Aangezien de Europese hoofdstad hier is gevestigd, gaat dat perfect. Ik vind persoonlijk dat we echt de kern vormen van wat de EU moet zijn. Ik denk dat dit een gemiste kans is om Herita en het onroerend erfgoed naar voren te brengen en om echt de koppeling te maken tussen onze regio en het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed. Het gaat om een publiekswerking en dit was een unieke kans om dit een uitstraling te geven. Ik vraag me af waarom Herita hier niet op heeft ingespeeld en niet gewoon als thema vanuit het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed is vertrokken. Dit had een ongelooflijke meerwaarde kunnen hebben om mensen naar onze regio te trekken.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Voorzitter, het is altijd leuk te zien dat Vlaamse volksvertegenwoordigers met dezelfde interesse vragen om uitleg over ons erfgoed stellen. Dat gaat duidelijk over de partijgrenzen heen.

Minister-president, ik heb u ooit een vraag om uitleg over dezelfde problematiek gesteld. U hebt toen uitgelegd welke procedure wordt gevolgd en welke criteria worden gehanteerd. Het ging me toen om de mate waarin diverse doelgroepen en het publiek werden betrokken bij een project, om de mate van samenwerking met andere actoren, om de kwaliteit van een concept, om de concrete uitwerking en om de financiële haalbaarheid.

U haalde aan dat zowel FARO als Herita betrokken was bij de verspreiding van de projectoproep en dat ze ook in de jury zaten. Die oproep heeft geleid tot twintig mooie initiatieven. Ik hoop dat die projecten tot positieve effecten op langere termijn leiden. Dat zal waarschijnlijk wel zo zijn aangezien die projecten allemaal kaderen in de vooropgestelde doelstellingen, namelijk verhogen van het draagvlak voor de erfgoedsector, het stimuleren van bottom-upinitiatieven. Ik kom daarmee terug bij mijn vorige vraag: misschien kunnen daarbij ook projecten rond publieksarcheologie een plaats krijgen, en dan is de cirkel weer rond.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik weet niet of u kennis hebt van de inspiratiebrochure voor Open Monumentendag, 30 ideeën om mee te doen. Het gaat over erfgoed in Europa, het zijn 30 Europese ideeën voor de invulling van de Open Monumentendag. Er wordt al een tijdje niet meer gefocust op één thema, maar dit wordt geplaatst in het kader van het Europees jaar. Aan alle lokale besturen, en wellicht ook aan alle geïnteresseerden, is de brochure '101 event ideas' bezorgd. Ik ga ervan uit dat er op die manier inspiratie werd gegeven, met respect voor de lokale autonomie.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Dat is mooi, 101 ideeën, maar het gaat over de manier waarop je daarover communiceert. Als de communicatie over die Open Monumentendag in dat Europese kader wordt gesitueerd, dan wordt credibiliteit aan iets gegeven dat in Vlaanderen gekend is, maar dat ook veel mensen van buiten België kan aantrekken. In Brussel werken bijvoorbeeld tal van mensen die daar naartoe kunnen worden getrokken wanneer dat in Europees perspectief naar voren zou worden gebracht. Als het gaat over publiekswerking en toerisme in onze regio, dan had dat een ongelooflijke meerwaarde kunnen zijn. Als je kijkt naar de communicatie, merk ik daar heel weinig of niets van, behalve dan die, waar u naar verwijst, aan de gemeentebesturen. Dat is volgens mij een gemiste kans.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Die Open Monumentendagen gebeuren in heel Europa in dezelfde twee weekends. Ik ben er samen met u van overtuigd dat ons erfgoed aantrekkelijk is voor buitenlanders. Enkele jaren geleden ben ik minister van Toerisme geweest, en voor het bezoek aan onze kunststeden was ons erfgoed voor meer dan 30 procent van de toeristen de determinerende factor. We moeten dat inderdaad meer in de kijker zetten, want het is een belangrijke stimulerende factor. Niet enkel op Open Monumentendag, maar het hele jaar door blijft dit voor ons een sterke troef, met een enorme concentratie van kunststeden op een uiterst klein grondgebied. Dat element spelen we altijd uit. Nogmaals, het is een motivator voor meer dan 30 procent van de toeristen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sabine de Bethune aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de 12e editie Europese Ontwikkelingsdagen – 2178 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Jan Van Esbroeck

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): De 12e Europese Ontwikkelingsdagen (EDD) vonden dit jaar op 5 en 6 juni plaats. De dagen brachten de ontwikkelingsgemeenschap van Europa en de wereld bijeen onder het thema 'Vrouwen en meisjes in de voorhoede van duurzame ontwikkeling: beschermen, bekrachtigen, investeren'. Van de Europese Commissievoorzitter Jean-Claude Juncker, samen met vele andere commissarissen, tot de president van Nigeria, de plaatsvervangend secretaris-generaal van de Verenigde Naties Amina J. Mohammed, en Hare Majesteit Mathilde van België en vele andere sprekers waren daar aanwezig. Daarnaast hebben zestien jonge leiders van over de hele wereld zich bij highlevelpanels aangesloten om ideeën en ervaringen uit te wisselen met beleidsmakers en wereldleiders.

Tijdens de dagen werd ook de Lorenzo Natali Mediaprijs 2018 toegekend aan journalisten voor hun uitstekende verslaggeving over duurzame ontwikkeling,

met speciale aandacht voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen en meisjes. Er werd tijdens deze editie van de EDD vooral ingegaan op de cruciale rol die vrouwen en meisjes spelen waar het gaat om duurzame ontwikkeling, gelijke participatie en leiderschap in de hele samenleving.

Gelanceerd in 2006, en georganiseerd door de Europese Commissie, zijn de EDD een soort 'Davos voor ontwikkeling' geworden. Ze vormen een sterk referentiepunt voor de internationale ontwikkelingsgemeenschap om ideeën en ervaringen te delen op manieren die kunnen leiden tot innovatieve oplossingen. Dit geeft de mogelijkheid om nieuwe samenwerkingen aan te gaan, en voor bestaande problemen nieuwe oplossingen te vinden.

Heeft de Vlaamse Regering deelgenomen aan de EDD en heeft ze een vertegenwoordiging gestuurd? Als dit niet het geval is, waarom is dit niet gebeurd?

Zo ja, Welke input heeft de Vlaamse overheid daar gehad? Op welke wijze hebben we deelgenomen aan de discussiepanels van de EDD? Hebben we ons eigen beleid kunnen toelichten? Welke contacten hebben we gelegd die rendabel kunnen zijn voor ons beleid in de komende jaren?

Welke conclusies kan de regering uit deze EDD trekken voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking en meer bepaald over de rol van de vrouw in ontwikkeling? Hebben we daar iets geleerd dat ons eigen beleid op het vlak van meisjes- en vrouwenrechten vooruit kan duwen? En wat zijn de verwachtingen van de regering voor mogelijke samenwerking met andere partners? In de beleidsnota worden de essentiële aspecten van meisjes- en vrouwenrechten, reproductieve rechten, moeder- en kindersterfte, perinatale gezondheidszorg benadrukt, evenals nogal wat projecten rond vrouwelijk ondernemerschap en mensenrechten, kinderrechten en kindhuwelijken. Er zijn dus belangrijke accenten binnen het Vlaams beleid, die we waarderen.

Kortom, in welke mate heeft Vlaanderen aan de EDD kunnen deelnemen en kan deze deelname een boost geven aan het Vlaams beleid?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Er was inderdaad een afvaardiging van het Vlaams Departement Buitenlandse Zaken aanwezig tijdens de Europese Ontwikkelingsdagen. Er waren vijf medewerkers aanwezig, die diverse sessies hebben bijgewoond.

De beleidsmedewerker internationale gezondheid is lid van de werkgroep seksuele en reproductieve gezondheid en rechten binnen het Belgisch Platform voor Gezondheidssamenwerking, Be-cause Health. Die werkgroep gaf vorm aan een auditoriumsessie op hoog niveau over seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van adolescente meisjes. Onze beleidsmedewerker heeft belangrijke bijdragen kunnen leveren voor het meeorganiseren van deze sessie. Hij werkte mee aan de samenstelling van het panel voor de auditoriumsessie. Hij bracht contacten aan bij de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) enerzijds en het Guttmacher Institute anderzijds.

Zoals u vermeldt, collega, zijn de Europese Ontwikkelingsdagen hét platform bij uitstek om organisaties die actief zijn in ontwikkelingssamenwerking met elkaar in contact te brengen. Het is vanzelfsprekend zo dat, naast de 12, 13 sessies die plaatsvonden, de openingssessie en andere ceremonies, er in de rand daarvan veel netwerking is, er veel contacten zijn die bijzonder leerrijk zijn en waarvan je niet meteen de weerslag kunt noteren.

Het is natuurlijk wel zo dat we geen bijzondere sessie van de EDD nodig hebben om aandacht te hebben voor de genderproblematiek in de ontwikkeling in het

algemeen en de rol van de vrouw daarbij in het bijzonder. U weet dat gender expliciet werd opgenomen als basisvoorwaarde voor duurzame mondiale ontwikkeling in het nieuwe visiedocument over de Vlaamse Ontwikkelingssamenwerking. Tijdens de Europese Ontwikkelingsdagen kwam de enorme achterstelling van de vrouw opnieuw naar voren, voor een aantal groepen van vrouwen in het bijzonder: adolescenten, vrouwen met een beperking, vluchtelingen, vaak met meervoudige problemen, vaak meervoudige discriminatie ook.

Vanuit deze vaststelling namen de Vlaamse en de Mozambikaanse Regering al in 2015 de beslissing om adolescente meisjes en hun dikwijls problematische toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten tot hoofddoelgroep en -thema van de nieuwe landenstrategienota voor Mozambique te nemen. Ook in de nieuwe landenstrategienota met Malawi, waarover we momenteel nog gesprekken voeren, zullen mijn diensten pleiten voor het opnemen van vrouwen en jongeren als belangrijke doelgroep van de samenwerking. In Zuid-Afrika is een deel van het werk met betrekking tot sociale impactinvesteringen specifiek op vrouwen gericht.

Vanzelfsprekend worden gender en de kwetsbare situatie van adolescente meisjes en vrouwen ook binnen de flankerende initiatieven zoals UNAIDS en het Human Reproduction Programme (HRP) als prioriteit meegenomen binnen de diverse gremia waaraan we deelnemen of waaraan we vragen stellen of advies verlenen.

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord en voor de informatie die u hebt gegeven. Ik ben heel tevreden dat Vlaanderen een belangrijke rol heeft gespeeld in die panels.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.